

**ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
ΡΕΝΤΗ
2021-22
Α'1 ΑΡΧΑΙΑ**

**ΟΙ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΝΟΣ
ΕΜΦΥΛΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΘΟΥΚΙΔΙΔΗ**

**ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ANNA
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Από αρκετά χωρία των Ιστοριών γίνεται φανερό ότι ο Θουκυδίδης θεωρεί τον πόλεμο σαν μεγάλο δεινό που γεννά τη βία και το πολιτικό χάος· τη δυνατότερή της έκφραση η ιδέα αυτή του ιστορικού την βρίσκει στη φρικιαστική εξιστότηση του εμφυλίου πολέμου (καλοκαίρι του 427 π.Χ) στην Κέρκυρα που είναι άμεσο αποτέλεσμα της στρατιωτικής αναμέτρησης Αθήνας και Σπάρτης. Ο Θουκυδίδης παίρνοντας αφορμή από τις αγριότητες που διαπράχθηκαν στην Κέρκυρα υψώνεται στο 3

ο βιβλίο, σε μια γενικότερη θεώρηση των συνεπειών του Πελοποννησιακού πολέμου. Με ηρεμία, αλλά και με δύναμη και παραστατικότητα εκπληκτική εκθέτει πώς φέρθηκαν – και πώς είναι δυνατόν να φερθούν – οι άνθρωποι στη διάρκεια ενός πολέμου, ιδιαίτερα εμφυλίου. Γι' αυτό και την πυκνή αυτή θεώρηση, με τη γενικότητα που έχει, την ωνόμασαν «παθολογία του πολέμου», του κάθε πολέμου.

Κάθε πολιτική παράταξη καλούσε τους συμμάχους της (οι δημοκρατικοί τους Αθηναίους – οι ολιγαρχικοί τους Σπαρτιάτες), για να συντρίψει τους αντιπάλους και να επικρατήσει. Αν νικούσαν οι δημοκρατικοί, η πόλη εντασσόταν στην Αθηναϊκή συμμαχία. Αν νικούσαν οι ολιγαρχικοί η πόλη συμμαχούσε με τους Σπαρτιάτες.

Προκαλούνται αμέτρητες συμφορές, επικρατεί η βία, οι άνθρωποι «εκπαιδεύονται» να κάνουν εγκλήματα. Ο πόλεμος δημιουργεί φόβο και ανασφάλεια και γι' αυτό ο άνθρωπος, για να προστατεύσει τη ζωή του, σκοτώνει και συμπεριφέρεται σκληρά. Αντίθετα στην ειρήνη οι άνθρωποι ζώντας με ασφάλεια αναπτύσσουν ευγενικό ήθος και συμπεριφέρονται ήρεμα και φιλικά.

Δύο φράσεις πολύ σημαντικές:

«έως αν η αυτή φύσις ανθρώπων η»: «όσο η φύση (ο χαρακτήρας) του ανθρώπου μένει η ίδια».

Γι' αυτή τη φράση έχουν διατυπωθεί δύο απόψεις: ο ιστορικός εκφράζει την απαισιοδοξία του, ότι, αφού ο άνθρωπος παραμένει δέσμιος των ίδιων παθών, συμφορές σαν τον πόλεμο θα συνεχίσουν να συμβαίνουν.

Ο Θουκυδίδης αισιοδοξεί ότι κάποτε ο άνθρωπος θα αλλάξει και έτσι οι συμφορές (πόλεμοι, πείνα, αδικίες, διώξεις, σφαγές, κ.ά) θα σταματήσουν να συμβαίνουν.

«ὁ δὲ πόλεμος βίαιος δίδασκαλος»: ο πόλεμος γίνεται δάσκαλος της βίας.

Στον πόλεμο ο άνθρωπος απειλείται και προσπαθεί να βρει τρόπους να εξασφαλίσει την επιβίωσή του. Αυτό θα γίνει, αν εξοντωθεί ο αντίπαλος, έτσι ο άνθρωπος ενεργεί με βάση τα ένστικτά του και αποκτηνώνεται.

«Η φράση αποδεικνύει την αντίθεση του ιστορικού προς τις απόψεις του καιρού του για το δίκαιο του δυνατού και το θεμιτό της βίας.»

Το χαρακτηριστικό στοιχείο είναι ότι όσο περισσότερο διαδιδόταν ο πόλεμος, τόσο σκληρότερος γινόταν, αφού οι άνθρωποι καθώς πληροφορούνταν το τι έγινε σε άλλες πόλεις, γίνονταν πιο ύπουλοι και εκδικητικοί. Οι κακίες και οι αντικοινωνικές συμπεριφορές θεωρούνται αρετές, όπως η εξαλλοσύνη, η εξαπάτηση, η καχυποψία, η παρακίνηση στο κακό, ενώ η προνοητικότητα κάποιου και η αντίδραση στο κακό γινόταν ελάττωμα και μειονέκτημα, που εμπόδιζε την επικράτηση της παράταξής του.

Αξίες και θεσμοί που οι άνθρωποι πάντα τους σέβονταν, όπως η συγγένεια και η θρησκευτική πίστη υποβαθμίστηκαν σε σύγκριση με την κομματική αλληλεγγύη, γιατί οι οπαδοί του κόμματος επεδίωκαν να κερδίσουν χρήματα και εξουσία με παράνομα μέσα. Κανείς δεν ενδιαφερόταν για την πατρίδα και το κοινό καλό, αλλά μόνο για την επίτευξη των ιδιοτελών επιδιώξεων τους. Επιπλέον η εμπιστοσύνη στηριζόταν μόνο στη συνενοχή όσων συνεργάζονταν για το κακό.

Οι κοινωνικές σχέσεις έχουν καταστραφεί και η εμπιστοσύνη έχει καταρρεύσει, με αποτέλεσμα κάθε παράταξη να προσπαθεί να ξεπεράσει την αντίπαλη σε δολιότητα, σε ύπουλες πράξεις και σε εξαπάτηση. Ο στόχος ήταν να βρουν τον αντίπαλο ανέτοιμο και ευάλωτο, ώστε να τον αιφνιδιάσουν και να τον συντρίψουν. Η τιμιότητα θεωρήθηκε ανοησία και η δολιότητα εξυπνάδα.

Οι άνθρωποι έχοντας ως κίνητρο την πλεονεξία και την φιλοδοξία επιθυμούν να κυριαρχήσουν στις πόλεις τους. Η γλώσσα αλλοιώνεται, τα κόμματα προβάλλουν ωραία συνθήματα, ισότητα οι δημοκρατικοί, σωφροσύνη οι ολιγαρχικοί. Πίσω από αυτά τα συνθήματα κρύβονται ιδιοτελείς επιδιώξεις και άνομα συμφέροντα με αποτέλεσμα την προσπάθεια για εξόντωση των αντιπάλων χωρίς να υπολογίζουν δικαιοσύνη, νόμους και ηθική. Κυριαρχεί το μίσος, η εκδικητικότητα και ο φθόνος. Τα πιο εύκολα θύματα είναι οι μετριοπαθείς, αυτοί που δεν θέλουν να ενταχθούν σε κανένα κόμμα με αποτέλεσμα να τους μισούν και να τους βλάπτουν και οι δύο παρατάξεις.

Το μίσος, ο φανατισμός, η ανεντιμότητα και οι εκδικήσεις διέλυσαν τις κοινωνικές σχέσεις, εξάλειψαν την εμπιστοσύνη με αποτέλεσμα να μην ισχύουν ούτε και οι πιο φανεροί θεκοί. Γιαυτό προτιμούσαν να εξοντώνουν τους αντιπάλους, για να μην μπορούσαν να τους αλλάξουν. Οι άνθρωποι χωρίς μόρφωση και χωρίς ιδιαίτερη ευφυΐα από φόβο και απειλή κέραιουν οι εξυπνότεροι σε δημόσιο διάλογο ή καταφέρουν να επινοήσουν κάτι καλύτερο από αυτούς προβαίνουν στις πιο βίαιες ενέργειες χωρίς κανέναν σταταγμό. Αντίθετα οι πιο μορφωμένοι και οι πιο έξυπνοι έχοντας εμπιστοσύνη στην διανοητική υπεροχή τους πίστευαν ότι μπορούν να επικρατήσουν με την πονηριά και χωρίς βία. Γι' αυτό δεν έπαιρναν προληπτικά μέτρα και εξοντώνονταν.

ΜΑΡΙΝΑ ΖΟΥΠΑΝΙ

ΤΕΛΟΣ!!!